

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE
NA LATA 2021-2024**

Wstęp

Podstawową grupę społeczną pełniącą niezwykle istotne funkcje stanowi rodzina. Rodzina jest miejscem, gdzie dziecko dokonuje pierwszych prób w kontaktach społecznych, doświadcza ograniczeń i wzmocnień w rozwoju oraz nabiera zaufania do otaczającego go świata. Rodzina powinna zaspokajać potrzebę bezpieczeństwa, miłości, przynależności, szacunku, uznania i przekazuje obowiązujące w społeczeństwie wartości, normy i wzorce zachowań. Jednak coraz częściej słyszymy, że rodziny nie wywiązują się ze swoich zadań, że zamiast poczucia bezpieczeństwa jest strach i niepewność, zamiast miłości - ból i cierpienie, zamiast szacunku i uznania - ośmieszanie i upokarzanie. Dom rodzinny powinien być miejscem, w którym jesteśmy kochani, chronieni nabieramy sił do pracy lub nauki. Dla wielu osób dorosłych i dzieci dom nie stanowi azylu lecz jest niebezpiecznym miejscem, gdzie regularnie doświadcza się cierpienia fizycznego i psychicznego. Krzywdzenie dziecka odciska piętno na wszystkich sferach rozwojowych. Ma konsekwencje dla zdrowia fizycznego, rozwoju umysłowego oraz stanu psychicznego. Rodzina, w której podstawowe więzi oraz kryteria funkcjonowania zostały zaburzone kształtują młodego człowieka na osobę pozbawianą elementarnych umiejętności funkcjonowania na poziomie emocjonalnym i społecznym. Przemoc w rodzinie stanowi zjawisko powszechnie występujące w naszym społeczeństwie. Niestety wciąż jeszcze pozostaje w ukryciu „czterech ścian domów”. Przemoc dotyka rodziny o różnym statusie społecznym i ekonomicznym. Coraz częściej to osoby dobrze wykształcone, majątne zajmujące prestiżowe stanowiska, lubiane i szanowane przez innych z premedytacją zadają ból i cierpienia swoim najbliższym. Gradacja zjawiska przemocy w rodzinie i jego destrukcyjny wpływ na jednostkę stanowi niebagatelny problem społeczny, zatem jednym z głównych zadań polityki społecznej jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez realizowanie na różnych szczeblach życia publicznego w naszym kraju programów profilaktycznych.

System przeciwdziałania przemocy w Polsce określa Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020r.poz. 218), która m.in. wskazuje jednostkom samorządu terytorialnego oraz organom administracji rządowej zadania do realizacji, określa sposób postępowania z osoba doznająca przemocy w rodzinie oraz z jej sprawcą. Ustawodawca w art. 6 ust.2 oraz art.9 wyżej cytowanej ustawy wyznaczył gminom zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Stosownie do jej zapisów zadaniem gminy jest:

- a) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- b) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- c) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- d) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielenia im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym.

W celu zwalczania przemocy w rodzinie i udzielenia pomocy osobom dotkniętym przemocą w celu podjęcia skutecznych działań, które mają zapobiegać ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, zjawisk powstałych na skutek przemocy w rodzinie został opracowany gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Poświętne na lata 2021 - 2024. Program powstał w wyniku prac Zespołu Interdyscyplinarnego działającego na terenie gminy Poświętne.

I. Diagnoza sytuacji

Od 2011r. na terenie gminy Poświętne działa Zespół Interdyscyplinarny w skład, którego wchodzi przedstawiciele Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, Zakładu Opieki Zdrowotnej, Szkoły Podstawowej, kuratorów sądowych.

Jako przyczyny sprzyjające stosowaniu przemocy w rodzinie można wskazać normy społeczne i kulturowe. Istniejące przez wieki zezwolenie na stosowanie przemocy wobec najbliższych, w szczególności kobiet i dzieci, w wielu środowiskach nadal jest tolerowane i akceptowane. Dzieje się tak na skutek dziedziczenia wzorca przemocy z pochodzenia rodziny.

Zjawisko przemocy jest najczęściej zauważane w rodzinach osób uzależnionych, nadużywających alkoholu. Świadczy o tym fakt zastania sprawców przemocy pod wpływem alkoholu w czasie popełnienia czynu. Spożyty alkohol przyczynia się do osłabienia kontroli nad zachowaniem, zwiększa reagowanie złością i gniewem na własne niepowodzenia i trudności życiowe, tj.: brak pracy, trudności wychowawcze z dziećmi, zazdrość, zdradę małżeńską. Nietrzeźwość nie zwalnia jednak sprawcy z odpowiedzialności za jego czyny.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy Poświętne w związku z występowaniem przemocy ukrytej, występującej w rodzinie czy w szkole i nie ujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

Przemoc jak każde negatywne zjawisko niesie za sobą konieczność podjęcia działań zmierzających kierunku edukacji społecznej dostarczającej wiedzy o zjawisku przemocy i sposobie radzenia sobie z problemem jak również zorganizowania profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej zarówno sprawcom jak i ofiarom przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem dla krzywdzonych dzieci.

Procedura „Niebieska Karta”

Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie		2019	2020
	ogółem	32	31
	Kobiety	12	10
	Mężczyźni	10	8
	Dzieci	10	13

Rodzaj działania	Wskaźnik	Podmiot odpowiedzialny Jednostka organizacyjna pomocy społecznej	
		2019	2020

Stosowanie procedury „niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty	Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart” – A przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę	1	1
	Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart” – C przez członków zespołu interdyscyplinarnego/ grupy robocze	3	5
	Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart” – D przez członków zespołu interdyscyplinarnego/ grupy robocze	3	4
	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”	11	8
	Liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w okresie sprawozdawczym	3	6
	Liczba spraw zakończonych w wyniku;	5	5
	Ustania przemocy w rodzinie	5	5
	Brak zasadności podejmowania działań	0	0

Opracowano na podstawie danych GOPS

II. Cele programu

Cel główny Programu:

- 1) zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie;
- 2) zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 3) zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 4) zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

III. Założenia Programu

Realizacja celów Programu zakłada:

- 1) profilaktykę i edukację społeczną mieszkańców gminy, w tym osób i rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 2) ochronę i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- 3) promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy;
- 4) działania zespołu interdyscyplinarnego w zakresie przeciwdziałania przemocy;
- 5) podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

IV. Adresaci Programu

Program skierowany jest do:

- 1) społeczności lokalnej, w tym osób zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 2) osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- 3) osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 4) świadków przemocy w rodzinie;
- 5) służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

V. Realizatorzy Programu

Realizatorami Programu, są w szczególności podmioty wchodzące w skład zespołu interdyscyplinarnego działającego na terenie gminy:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- 2) Szkoła Podstawowa;
- 3) Policja;
- 4) Kuratorzy sądowi;
- 5) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 6) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej.

Program będzie realizowany m.in. w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020r. poz. 218, 956);
- 2) ustawę z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, 2369)
- 3) ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277, Dz. U. z 2020 r. poz. 1492);
- 4) ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359

VI. Zadania do realizacji

1. profilaktyka i edukacja społeczna mieszkańców gminy, podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społeczności lokalnej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie, w tym:
 - a) dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,
 - b) szkolenia na temat przemocy,
 - c) obalanie mitów na temat przemocy,
 - d) propagowanie skutecznych sposobów powstrzymania przemocy,
 - e) prowadzenie kampanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądalności przemocy w telewizji, grach komputerowych,
 - f) wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujących zachowania nieagresywne, w szczególności dla dzieci i młodzieży, tj.: półkolonie dla dzieci z rodzin zagrożonych przemocą, organizacja konkursów np. plastycznych dla dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy,
2. promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy;
3. uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie;
4. udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia;
5. podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”.

6. rozpowszechnienie telefonu zaufania „Niebieska Linia”;
Termin realizacji: 2021–2024.

VII. Przewidywane efekty realizacji Programu

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy i wsparcia osobom i rodzinom zagrożonym i dotkniętym przemocą poprzez:

- 1) wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 2) podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 3) zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą;
- 4) podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 5) podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 6) wzrost liczby osób profesjonalnie zajmujących się świadczeniem usług na rzecz osób i rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą oraz osób stosujących przemoc w rodzinie.

VIII. Sposób monitorowania

Monitorowanie realizacji Programu przez jednostki zobligowane do jego stosowania jest prowadzone na bieżąco poprzez stałą współpracę osób będących w składzie Zespołu Interdyscyplinarnego a Koordynatorem Programu, którym jest Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej do 30 kwietnia każdego roku przedłoży Radzie Gminy w Poświętnem sprawozdanie z realizacji Programu.

IX. Harmonogram działań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024

L.p.	Cel Programu	Zadania	Termin realizacji	Instytucje współpracujące przy realizacji
1.	Uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie.	1.Działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców. 2.Rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych-plakaty, ulotki –związanych z problematyką przemocy. 3.Promowanie zachowań nieagresywnych i społecznie pożądanych wśród dzieci i młodzieży- pogadanki, prelekcje policji, kuratora. 4.Wspieranie działalności służącej propagowaniu zachowań bez przemocy.	2021 – 2024	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, kurator sądowy, Policja.

2.	<p>Udzielanie kompleksowej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy.</p>	<p>1.Prowadzenie bezpłatnego poradnictwa w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie: pomoc psychologiczna , prawna, medyczna, socjalna.</p> <p>2.Konsultacje specjalistyczne lekarza, lekarza psychiatri, pracownika socjalnego.</p> <p>3.Specjalistyczne szkolenia osób zajmujących się problemem przemocy.</p> <p>4.Propagowanie na terenie gminy działalności dotyczącej przeciwdziałania i powstrzymywania przemocy.</p> <p>5.Zapewnianie miejsca dla ofiar przemocy w ośrodkach interwencji kryzysowej, ośrodkach wsparcia.</p> <p>6.Prowadzenie bazy danych podmiotów działających na rzecz ofiar przemocy oraz podmiotów realizujących programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie</p>	2021 - 2024	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, Sąd- kurator, służba zdrowia, placówki oświatowe., Punkt Konsultacyjny dla Osób z Problemem Alkoholowym lub Przemocą w Rodzinie.</p>
3.	<p>Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p>	<p>1.Kontynuacja odwiedzin w środowisku rodzinnym w związku z wszczęciem procedury „Niebieska Karta”.</p> <p>2.Konsultacje pedagoga, pracownika socjalnego i innych specjalistów osobom ze środowisk zagrożonych przemocą.</p>	2021 - 2024	<p>Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku, Punkt Konsultacyjny dla Osób z Problemem Alkoholowym lub Przemocą w Rodzinie.</p>
4.	<p>Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji realizujących zadania Programu.</p>	<p>1.Szkolenia podnoszące kwalifikacje i kompetencje osób wchodzących w skład ZI.</p>	2021 - 2024	<p>Urząd Gminy , Zespół Interdyscyplinarny.</p>